

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt II. De his, quæ licita sunt agentibus inter Gentiles.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Ita sunt: hanc si & animo intumesceret, & re ipsa declaret, qui infirmorum, & insipientium morbis curandis austeriorem sese interdum exhibet medicum, non est timendum, ne subditorum animos ita offendat, ut vel a se, vel ab Evangelica simplicitate alienet: facile enim recuperat charitas, quos disciplina commoverit. Imo vero per utilem timoris vim ad libertatem filiorum paulatim homines divinitus inducuntur.

Ac denique addam, ad istam animi ineptitudinem, morumque feritatem exuendam plurimum conducere, optimam educationem, eaque vincit & superari. In humano enim ingenio plus efficit educatio, quam nativitas. Quare nulla est tam barbara natio, nulla tam stupida, quae si ab ineunte aetate accuratè & generosè educetur, non deponat barbariem, induat humanitatem, & morum elegantiam. Videmus vel in ipsa nostra Hispania homines in pagis quibusdam natos, si apud suos perseverent, ineptos haberi ac ridiculos: eosdem traductos in scholas, aut curiam, aut celebres urbes, mirè solertia ingenio praestare, nemini cedere. Ipsos Aethiopum liberos, quibus nihil apparet absurdius, in palatio enutritos adeo promptos ingenio, & ad quodvis paratos invenias, & videas, ut si colorem detrahas, nostros puter. Plurimum potest consuetudo in omni genere morum, in utramque partem & boni & mali. Quare non est desperandum de Barbarorum salute, & animalis vita: quin temporum diuturnitate, assidua Ministrorum cultura & diligentia, ad Evangelium trahantur, vel tracti perficiantur.

Idololatria à Barbaris penitus rescindenda.

Barbarorum idololatria infania erga Deos.

Præterea nihil æquè elaborandum est, nihil tanti faciendum, quam ut ex Barbaris, futuris vel jam factis Christianis, omnis Idololatriae amor, & sensus penitus evellatur. Hæc enim omnium est pestis perniciosissima, & quod est in humana conditione miserabile, nullum virus ita intimis visceribus hæret, cum semel est bibitum, nullius rursus amantis in scorum suum tam insanus amor, quam est Idololatriae in Idoliæ defixus animus: quod experientia comprobante postquam didicit Joseph Aosta, his verbis Idololatrarum amoris insaniam expressit: Nescio, inquit lib. 5. ca. 9. quibus verbis significem, non tam imbutos, quam in Idololatriam penitus transformatos istorum animos; ut neque in otio, neque in negotio, neque in publica, neque in privata quicquam re peragant, nisi Idolorum scorum prius superstitione adhibita: non lærari in nuptiis, non lugere funus, non epulum præbere, aut accipere, non denique aut pedem efferre domo, aut operi manum adhibere, sine sacrilegio gentili: usque adeo Diabolus oppressos eorum sensus tenet servitute miserissima. Quanto vero artificio ista omnia celet, atque dissimulent, cum publicè agere haud liberum sibi esse perspicunt, quanta rursus impudentia, cum licere sibi putant, insauant, mirari potius possum, quam satis dicere. Quare quamvis non liceat, per vim ad Baptismum, Christianamque professionem compellere Barbaros subditos, licere tamen, imo expedire, ab idolis colendis etiam invitos revocare, hoc est illorum simulacra, & fana demoliri, superstitiones diabolicas extrudere: quæ non solum Evangelii gratiam impediunt, verum etiam naturæ legem infestant; quam ut servant, compelli infideles subditi, sine ulla dubitatione possunt; id quod aperte declarant leges Constantini, Valentiani, Theodosii, cæterorumque Principum Christia-

norum: quarum non laudatores modo, sed impulsores, auroreque sancti Patres se præstiterunt.

Et quoniam consuetudo magnas vires habet, sed in Barbaris longè maximas: sicut enim bruta animantia dedocere difficile est, ita hominem parum mente vigentem, à consuetis retrahere gravissimum, maximè, ubi consuetudo profundiores radices jecit. Proinde in hac re tantum ponderis omnes suos sudores, operas, conatur, exercebit Christi operarius. Proderit autem quamplurimum ritus & signa, & omnem externum cultum diligenter curare: his quippe & delectantur, & detinentur homines animales, donec paulatim aboleatur gustus & memoria præteritorum. Quæ causa fuit Moyfi, ut populum Egypti ritibus assuetum multitudine sacrificiorum, & caeremoniarum detineret. Neque enim prius quod spirituale est, sed quod animale, postea superstitionis antiqua monumenta caute & gradatim extinguenda curabit, ut Idola sua, adorationesque omnes penitus dedicant, ac pro iis Christianas frequentent. Deinde teneriores puerorum animi Christiana disciplina, ac moribus præoccupandi sunt; priusquam paternas superstitiones & nugas imbibant: quas ridere, ac contemnere docendi sunt: præmiis & laudibus minores invitandi atque animandi, majores puerorum pudefaciendi exemplo, & terrendi.

Postremo quod omnium est & præcipuè considerandum, & diligentissime observandum, non facile credet verbis, & quibusvis significationibus Barbarorum, etiam si fidem tenere, & Baptismum appetere se proclamant. Cum enim sint leves corde, facile credunt, non fidem concipientes ex DEO, facile quoque id retrahant inconstantes & leves. Dni, & multum tenendi, ut quid profiteantur intelligant: ut veterem consuetudinem Idolorum deponant, & mores alios induant. Denique consuetudinis perveræ venum alterius consuetudinis antidoto curandum est; ut verè Christum induant, & non partim in Christo, partim in Baal claudicantes, sibi graviosem acquirant damnationem; & sancto nomini gravem faciant injuriam: non multitudine sed veritate animarum, lucra computanda sunt. Ita & Religio Christiana plura fiet, & qui illi dant nomina gloriae atque honori erunt.

Ac tandem adversus Magos acrius pugandum erit, eorum fides ac fraudes detegendo, indidendo deliramenta, veritates confutando: quod si respicere nullo modo velint (si scilicet addit) à cæteris separandi, & graviter quandoque multandi, modo in plebe reliqua major turbatio non sequatur.

Quoniam vero supra de juvenibus Infidelibus latissime diximus, universa ibi tradita, accommodari optimè possunt pro aliis gentibus juvenibus politia & urbanitate præditis: quare pro illis convertendis nihil hic addendum arbitror.

CAPVT II.

De his, quæ licita sunt agentibus inter Gentiles.

EX his, quæ 4. parte libri 5. in genere tradidimus, constabit aperte quibus in rebus sit permissa communicatio cum Gentilibus: nunc tamen breviter aliqua super addemus. Primum nefas Idolorum fana adire, temporibus, quibus ibi

Barbari animo leves & inconstantes.

Magos pagani.

Quibus in rebus sit permissa communicatio cum Gentilibus.

superstitiosa illa sacra celebrantur; non tamen si aliis temporibus invitantur, ad eum finem, quo eorum structura, ornatus, & pulchritudo spectetur: & multo magis, ubi occasio fert, ut rideatur, & contemnatur eorum superstitiosa & vana Religio, & ut eorum impia secta commodius confutetur.

Secundo, Quando Christianis liceat Paganis suas operas locare, auxilium, ubi operam præstare, vel ad extruenda fana, vel conluendas vestes ad Idolorum cultum, aut vendere ea, quibus eos usuros novit ad superstitiosos Idolorum cultus, diximus supra. Tertio, Circa communicationes & commercia rerum, illud tantum se offert animadvertendum, ut pretia rerum judicio boni viri atque prudentis constituentur, qua in re non deest difficultas. Utrum quanti Barbari merces nostras æstimant, vendi possint; Nam calculus, gladiolus, & vitrea, & id genus alia tanto in pretio apud illos haberi compertum est; ut auri & argenti non parvam quantitatem pro iis rebus persolvant: verum ista enucleatè disputare non est hujus loci. Illud exploratum teneamus, omne genus mercimonii cum istis exercere licere, pretium vero neque lege, neque certa ratione constare; sed judicio sapientis: qui perscipiat quantum abundant iis, quæ ipsi reddunt, & quanti faciant, vel ad vitæ præsidia, vel ornatum quemdam ipsis charum ea, quæ accipiunt à nostris, & quanta horum copia inopiave sit, ut omnibus probè perceptis, atque libratis, quæ rerum æstimatio justa censenda sit, statuere possit: quamvis in hac re majori ex parte crediderim standum esse consuetudini à viris doctis & piis approbatæ.

Ac denique in divinis non licet cum Gentilibus communicare: nam mos est Ecclesiæ antiquissimus, ut à templo Paganis & Infidelibus excludantur, cum S. sacrificium in Missa offerri incipit. Unde in Canone Cathaginensis Concilii (habetur de consecr. d. i. ca. Episcopus) dicitur quod nec Gentilis, nec Hæreticus, nec Judæus prohibeantur ingredi Ecclesiam Dei, & audire solum Dei Verbum usque in finem Missæ Catechumenorum, quæ finiebatur dicto Evangelio. Unde antiquitus perlecto Evangelio, Catechumeni ab Ecclesia egrediebantur; quia cum non essent in fide instructi, sacris altaris mysteriis interesse non oportebat.

C A P V T III.

Quid singuli Christiani rudes, ut sunt Indi & Æthiopes, docendi sint ex Concil. Limensi *actiōne 2. cap. 4.* à SIXTO V. confirmato.

CUM divino præcepto, omnes Christiani ad cultum teneantur pro suo capite scire, quæ ad Religionis Christianæ, quam profitentur, substantiam pertinent: qualia sunt mysteria fidei præcipua, quæ continentur in symbolo, mandata Decalogi omnibus servanda, Sacramenta quoque ea, quæ necessario cuique suscipienda sunt. Tum demum, quæ à DEO petere, & expectare debemus, juxta Dominicæ orationis institutionem, sedulo in iis erudiendi sunt à Pastoribus, & Ministris omnes, maximè rudiores Indi, Æthiopes, pueri pro cujusque ingenio, & oportunitate, nè gravissimo morbo ignorantie (ut sit passim)

periclitentur, omnino autem curandum est, ne quicumque neque ætate, neque valitudine impediuntur, memoriter discant elementa Christiana, maximè symbolum fidei, orationem Dominicam, præcepta Decalogi, Sacramenta Ecclesiæ. Id ut fiat, antiquorum canonum statuta sequens præcipit strictè sancta Synodus, ut nullus adultus ad Sacramentum Baptismi admittatur, qui non prius saltem symbolum, & orationem Dominicam memoriter reddiderit. Idemque in Sacramentis Penitentiae & Confirmationis conferendis omnino servetur, excepto vel necessitatis articulo, vel nimie senectutis, aut ægritudinis, sive etiam profundæ alicujus hebetudinis impedimento, quod Parochorum seu Confessoriorum judicio, & conscientie relinquatur. Qui vero iis tantis impedimentis gravati fuerint, ut copiosiorum Catechesium non admittant, doceantur deum pro suo modo præcipua fidei capita, scilicet unum esse DEUM rerum omnium auctorem, qui accedentes ad se, vita æterna remuneret, improbos & rebelles æternis suppliciis in alio sacculo puniat. Deinde hunc ipsum DEUM, esse Patrem, & Filium & Spiritum sanctum, tres quidem personas, sed unum DEUM verum, præter quem nullus alius sit verus DEUS. Nam quæ adorant alii gentes, præter Christianam, non esse Deos, sed Dæmones potius, aut figmenta hominum. Præterea Filium DEI propter reparandam salutem hominum, factum hominem ex Virgine MARIA, pro nobis passum, & mortuum, ac tandem resurrexisse, & regnare in æternum. Hunc esse JESUM Christum Dominum, ac Salvatorem nostrum. Postremo neminem posse esse salvum, nisi credat in JESUM Christum, & pœnitens de peccatis commissis Sacramenta ipsius suscipiat Baptismatis, si quidem infidelis est; confessionis autem, si lapsus post Baptismum: ac denique statuat ea servare, quæ DEUS & Ecclesiæ sancta præcipiunt. Quorum summa est, ut DEUM diligat super omnia, & proximum sicut seipsum. Intelligent igitur Dei Sacerdotes, nisi in fide, ut oportet instructos, baptizent, vel à peccatis absolvant, se & grandi sacrilegio commaculare, & animarum reos, apud districtum DEI judicium reddere.

Vt Indi Indicè doceantur ex eodem Concilio.

Christianæ instructionis, aut Catechismi scopus præcipuus est, fidei perceptio, corde enim credimus ad justitiam, quod ore confitemur ad salutem. Quamobrem ita quisque instruendus est, ut intelligat, Hispanus Hispanicè, Indus, Indicè; alioqui quantumvis benè dicat, tamen verbum illius, juxta Apostoli sententiam, sine fructu est. Quocirca nullus Indorum de cætero compellatur, orationes, sive Catechesium Latinè discere, cum sufficiat, multoque melius sit, suo idiomate pronanciare, aut si qui ipsorum velint, possunt etiam Hispanicum, quo multi jam utuntur, adiungere. Præter hæc aliam aliquam linguam ab Indis exigere superfluum est.

Hactenus Concilium.

CA.